

hvernes, havde en saadan Gylbigbed for vor Cultur, at vi maatte lade de Ulemper udenfor Betragtning, som det ellers maatte paaføre os. Jeg vil tillade mig ganske kort at undersøge, hvorledes denne Sag stiller sig; jeg skal kun udtale mig kort, da jeg kun flygtig skal berøre det Vigtigste, der kan siges desangaaende, og som andetsteds er sagt langt bedre, end jeg formaaer det.

Hvorledes stille de 3 Folk; det engelske, tydske og franske, thi det er om disse's Sprog, der her alene kan være Tale, sig med Hensyn til Civilisationens Fremme i Almindelighed?

Skjøndt det er afgjort, at de forskjellige Arter af Virksomhed, som staae i Civilisationens Tjeneste, og bidrage til dens Fremme, alle findes og udøves hos de tre Folk, er det paa den anden Side ogsaa saaledes, at de findes hos dem i et meget forskjelligt Forhold, og at hvert Folk har en Virksomhed, har en Evne eller en Retning, hvori det især er fremragende. Hvad er saaledes det Charakteristiske for det tydske Folk? Det er en stor Lærdom, en umaadelig Kundskabsmasse, det er denne Rysgjerrighed, som aldrig trættes, denne mageløse Taalmodighed til, at samle alle Enkeltheder i Videnskaben, alle Kjendsgjerninger i Historien. Men hvad mangler det? Det mangler i Forhold til sin Kundskabsmasse tilstrækkelig Evne til at drage Brug af den, til at see, hvad der boer i det Materiale, som der faa rigelig er skaffet tilveie, til at udtale de Ibeer, som hvile deri, til at bringe dem ud i Livet til Menneskehedens Nytte. Derfor har man altid seet i Tydskland, at Individets og Samfundets Fremgang ikke gaae Haand i Haand, at der er en overordentlig Forskjel imellem den intellectuelle Udvikling og Samfundstilstanden. Det Samme viser sig i dets Literatur; der er Ingen, der vil negte, at den har sine Fortrin, men der er heller Ingen, der jo ikke maa

indrømme, at der spores en besynderlig Mangel paa Indflydelse af Virkeligheden, af Livet og Omverdenen, ofte en Fraværelse af al Klarhed og virkelig sund Sands. Det Samme viser sig i Sproget, betragtet som blot Materiale. Det har Udtryk for de fineste, de skarpeste Tankebestemmelser, men det er ikke ret ført ind under Skjønhedens Love; det favner ofte Lethed, Tydelighed og Ynde; det er tungt og trætter umaadelig trods sin Rigdom. Altsaa Tydslands Hovedevne ligeoverfor Civilisationen er den at skaffe Materialet tilveie.

Hvad karakteriserer nu Engländeren? Engländeren udmærker sig ved sin praktiske Sands; han har altid Evne og Lyft til, naar en Idee staaer der klart og tydeligt udtalt, da at gribe den, bringe den ind i Livet; han har Talent og Dygtighed til at forvandle den rigtige Theori til gyldig Praxis. Denne praktiske Sands viser sig i alle engelske Forhold, i Religionen, i Literaturen, i Samfundstilstanden.

Og nu Franskmænden, hvad er det, der udmærker ham? Ved hvilken Evne bidrager han fortrinsviis til Civilisationens Fremme? Det er ved en, hvad jeg kunde kalde, phi los ophi sk Evne; ikke den, der bestaaer i at skabe kunstige philosophiske Systemer, hvori Alt skal indpasse, enten det kan eller ikke, men ved en høiere sund Sands, ved en klar Forstandighed i at skue, opfatte og udtale Ibeerne, ved et vist mathematisk Talent til at læse de Formler, der indeslutes i Videnskabens Ciffre.

R e t t e l s e.

Nr. 71, Sp. 1112, Lin. 1 f. n.: „Dyr og“ læs: „Dyr og“